

OBSAH

Předmluva k 7. vydání	7

I. ZÁKLADNÍ POZNATKY O DIABETU

1 Historický přehled	17
<i>Vladimír Bartoš, Terezie Pelikánová</i>	
2 Fyziologie glukoregulace	18
<i>Terezie Pelikánová</i>	
2.1 Přísun a odsun glukózy	18
2.2 Regulace glykemie	21
3 Struktura Langerhansových ostrůvků	22
<i>Jan Kříž, Vladimír Bartoš</i>	
4 Sekrece inzulinu	26
<i>Terezie Pelikánová, Jan Kříž</i>	
4.1 Biosyntéza inzulinu	26
4.2 Sekrece inzulinu	28
4.3 Fyziologie sekrece inzulinu u člověka	29
4.4 Metody testování sekrece inzulinu	31
5 Účinek inzulinu a inzulinová rezistence ...	34
<i>Terezie Pelikánová</i>	
5.1 Inzulinový receptor	34
5.2 Inzulinová signální kaskáda	34
5.3 Biologické účinky inzulinu	35
5.4 Inzulinová senzitivita / inzulinová rezistence.	38
5.5 Metody testování účinku inzulinu	42
6 Glukagon	44
<i>Vladimír Bartoš, Terezie Pelikánová</i>	
6.1 Biosyntéza	45
6.2 Regulace sekrece	46
6.3 Účinky glukagonu	46
6.4 Glukagon a diabetes	47
7 Inkretiny	48
<i>Terezie Pelikánová, Martin Haluzík</i>	

8 Epidemiologie diabetu	51
<i>Terezie Pelikánová, Zdeněk Šumník</i>	
8.1 Epidemiologie diabetu 1. typu	52
8.2 Epidemiologie diabetu 2. typu	55
8.3 Prevalence chronických cévních komplikací	55
8.4 Mortalita	56

II. KLASIFIKACE A PATOGENEZE DIABETU

9 Klasifikace a diagnostika diabetu a poruch glukózové homeostázy	58
<i>Terezie Pelikánová</i>	
9.1 Klinický obraz diabetického syndromu	58
9.2 Klasifikace	59
9.3 Praktický postup při klasifikaci diabetu	62
9.4 Diagnostika	65
9.5 Screening	65
10 Patogeneze a stadia diabetu 1. typu	68
<i>Zdeněk Šumník</i>	
10.1 Patogeneze diabetu 1. typu	68
10.2 Stadia diabetu 1. typu	74
10.3 Prevence diabetu 1. typu	76
11 Patogeneze a průběh diabetu 2. typu	78
<i>Terezie Pelikánová</i>	
11.1 Inzulinová rezistence	78
11.2 Sekrece inzulinu	81
11.3 Úloha vybraných orgánů a tkání v patogenezi diabetu 2. typu	83
11.4 Mechanismus vzniku diabetu 2. typu	86
11.5 Průběh diabetu 2. typu	86
12 Metabolický syndrom (syndrom inzulinové rezistence)	88
<i>Terezie Pelikánová, Zuzana Vlasáková</i>	
12.1 Patogeneze metabolického syndromu	88
12.2 Projevy metabolického syndromu	89

12.3	Diagnostika metabolického syndromu.....	94	17	Fyzická aktivita a diabetes	151
12.4	Prevalence.....	95		<i>Eva Horová</i>	
12.5	Léčba.....	95	18	Spánek	158
12.6	Screening a sledování.....	96		<i>Michal Dubský</i>	
13	Genetické vyšetření při diabetu	97	19	Perorální antidiabetika a lékové interakce	164
	<i>Štěpánka Průhová, Jan Lebl</i>			<i>Terezie Pelikánová</i>	
13.1	Diabetes mellitus 1. typu.....	97	19.1	Perorální antidiabetika.....	164
13.2	Diabetes mellitus 2. typu.....	97	19.2	Lékové interakce.....	180
13.3	Monogenní formy diabetu.....	98	20	Léčiva ovlivňující inkretinový systém	182
13.4	Genetické vyšetření v klinické praxi diabetologa.	102		<i>Terezie Pelikánová, Martin Haluzík</i>	
14	Ostatní specifické typy diabetu	104	20.1	Inhibitory dipeptidylpeptidázy-4 (gliptiny).....	182
	<i>František Saudek, Vladimír Bartoš</i>		20.2	Inkretinová mimetika (agonisté GLP-1 receptorů).....	185
14.1	Klinické dělení.....	104	20.3	Agonisté GLP-1 a GIP receptorů.....	191
14.2	Diagnóza a diferenciální diagnóza sekundárního diabetu.....	105	20.4	Perspektivy.....	192
III. LÉČBA DIABETU					
15	Cíle léčby a léčebný plán	109	21	Léčba inzulinem	193
	<i>Terezie Pelikánová</i>			<i>Terezie Pelikánová, Radomíra Kožnarová</i>	
15.1	Obecné cíle léčby.....	109	21.1	Indikace inzulinové léčby.....	193
15.2	Ukazatele kvality léčby diabetu (kompenzace) ..	112	21.2	Inzulinové přípravky.....	195
15.3	Individuální cíle léčby a léčebný plán.....	119	21.3	Nežádoucí účinky a komplikace léčby inzulinem.....	203
15.4	Léčebný plán u nemocného s diabetem 1. typu .	120	21.4	Interakce při léčbě inzulinem.....	204
15.5	Léčebný plán u nemocného s diabetem 2. typu .	120	21.5	Praktické pokyny pro manipulaci s inzulinem ...	204
15.6	Pravidelná sledování nemocných s diabetem ...	124	21.6	Typy inzulinových režimů.....	206
15.7	Léčebný plán u osob s poruchou glukózové homeostázy (prediabetem).....	125	21.7	Léčba inzulinem při diabetu 1. typu.....	217
			21.8	Léčba inzulinem při diabetu 2. typu.....	217
16	Dieta	126	22	Samostatná kontrola diabetu a úpravy léčebného režimu	220
	<i>Alexandra Jirkovská, Vladimíra Havlová</i>			<i>Radomíra Kožnarová, Terezie Pelikánová</i>	
16.1	Cíle dietní léčby nemocných s diabetem.....	126	22.1	Selfmonitoring diabetu.....	220
16.2	Nutriční doporučení pro diabetiky.....	127	22.2	Úpravy léčebného režimu.....	225
16.3	Strategie dietní léčby.....	138	23	Technologie v diabetologii	228
16.4	Kalkulované bolusy, selfmonitoring a výměnné sacharidové jednotky.....	140		<i>Radomíra Kožnarová, Terezie Pelikánová, Klára Sochorová, Robert Bém, Michal Dubský</i>	
16.5	Aktuální směry v dietní léčbě.....	143	23.1	Pomůcky pro selfmonitoring glykemie, glykosurie a ketolátek.....	228
16.6	Dieta u hypoglykemie.....	145	23.2	Léčba diabetu hybridním uzavřeným okruhem.....	236
16.7	Výživová doporučení u komorbidit a komplikací DM.....	145	23.3	Telemedicína v diabetologii.....	243
16.8	Dietní doporučení pro seniory.....	149	23.4	Umělá inteligence v diabetologii.....	252
16.9	Příčiny selhání v dietě.....	149			

24	Edukace diabetiků ..... 255 <i>Alexandra Jirkovská, Jarmila Jirkovská</i>	29	Kouření ..... 324 <i>Jan Piřha</i>
24.1	Hlavní zásady edukačních programů a jejich metodika 255	29.1	Patofyziologie vlivu kouření 324
24.2	Náplň edukačních programů 256	29.2	Definice a diagnostika přítomnosti kouření 326
24.3	Formy edukačního programu 257	29.3	Terapie 327
24.4	Organizační zajištění edukace 258	29.4	Možné kontroverze při ukončování kouření 330
24.5	Dokumentace a hodnocení edukace 259	29.5	Závěr 331
24.6	Edukace edukátorů 259		
24.7	Nejčastější chyby a omyly při edukaci 260		
25	Dyslipidemie u pacientů s diabetem ..... 261 <i>Jan Piřha</i>		
25.1	Patofyziologie 261	30	Hypoglykemie ..... 334 <i>František Saudek, Terezie Pelikánová</i>
25.2	Diagnostické postupy 263	30.1	Definice hypoglykemie 334
25.3	Terapie 267	30.2	Výskyt hypoglykemie 335
25.4	Statinová intolerance 273	30.3	Fyziologie a patofyziologie 335
25.5	Shrnutí problematiky dyslipidemií zaměřené na terapii 275	30.4	Projevy 337
26	Obezita a diabetes ..... 276 <i>Martin Haluzík, Terezie Pelikánová</i>	30.5	Komplikace 338
26.1	Definice obezity a hodnocení její závažnosti 276	30.6	Léčba 338
26.2	Patogeneze obezity 277	30.7	Prevence 338
26.3	Zdravotní rizika provázející obezitu 280	30.8	Diferenciální diagnostika 339
26.4	Diagnostika 280	31	Hyperglykemie ..... 344 <i>Miloš Mráz, Petr Bouček</i>
26.5	Léčba obezity 281	31.1	Diabetická ketoacidóza 344
26.6	Kognitivně behaviorální terapie (změna životního stylu) 282	31.2	Hyperglykemické (hyperosmolární) kóma 350
26.7	Redukční dieta 283	31.3	Laktátová acidóza 352
26.8	Medikamentózní léčba 288		
26.9	Chirurgická léčba 290		
27	Arteriální hypertenze ..... 295 <i>Ondřej Petrák</i>		
27.1	Etiologické faktory 295	32	Patogeneze vaskulárních komplikací diabetu ..... 354 <i>Jan Škrha</i>
27.2	Definice arteriální hypertenze 296		
27.3	Klinický obraz 297	33	Diabetické onemocnění ledvin ..... 360 <i>Terezie Pelikánová, Ondřej Viklický, František Saudek</i>
27.4	Diagnostika 298	33.1	Výskyt 361
27.5	Diferenciální diagnostika 301	33.2	Patogenetické mechanismy 361
27.6	Terapie 301	33.3	Morfologické změny 363
27.7	Zvláštní situace 309	33.4	Klinický obraz 363
28	Protidestičková a antikoagulační léčba ... 311 <i>Debora Karetová, Jan Bultas</i>	33.5	Diagnostika 364
28.1	Protidestičková léčba 311	33.6	Klasifikace (staging) diabetického onemocnění ledvin 366
28.2	Antikoagulancia 316	33.7	Průběžná sledování 367
		33.8	Diferenciální diagnóza 368
		33.9	Léčba 368

IV. AKUTNÍ KOMPLIKACE DIABETU

V. CHRONICKÉ KOMPLIKACE DIABETU

33.10	Náhrada funkce ledvin	376	38	Diabetes a srdeční selhání	440
33.11	Hlavní zásady v péči o nemocné s diabetickým onemocněním ledvin	378		<i>Vojtěch Melenovský</i>	
33.12	Hlavní chyby	378	38.1	Epidemiologie srdečního selhání a význam diabetu	440
33.13	Organizace péče	378	38.2	Patogeneze srdečního selhání při diabetu	440
33.14	Posudková hlediska	379	38.3	Definice srdečního selhání a diagnostika	441
34	Oční komplikace diabetu	380	38.4	Léčba	443
	<i>Tomáš Sosna, Kateřina Myslík Manethová, Magdaléna Netuková, Miroslav Veith</i>		39	Cerebrovaskulární onemocnění a diabetes	447
34.1	Epidemiologie diabetické retinopatie	380		<i>Aleš Tomek, Michal Klíma, Jaroslava Paulasová Schwabová</i>	
34.2	Patogeneze a patofyziologie	381	39.1	Cévní mozkové příhody	447
34.3	Vyšetřovací metody u pacientů s diabetem	385	39.2	První kontakt s pacientem s akutní CMP	447
34.4	Klinické projevy a klasifikace	386	39.3	Etiologie ischemické CMP u diabetiků	448
34.5	Screening diabetické retinopatie	389	39.4	Sekundární prevence ischemické CMP u diabetiků	450
34.6	Léčba diabetické retinopatie	390	39.5	Prevence hemoragické CMP	451
34.7	Diabetická retinopatie v klinických souvislostech ..	398	39.6	Chronické vaskulární encefalopatie	451
34.8	Diabetes a konkomitující oční onemocnění	401	39.7	Léčba diabetu po CMP nebo při mikroangiopatii	452
34.9	Posudková hlediska očních komplikací onemocnění DM	403	39.8	Doporučení pro klinickou praxi	452
34.10	Organizace péče o nemocné s diabetickou retinopatií	403	40	Demence a diabetes	453
35	Diabetická neuropatie	404		<i>Martin Haluzík</i>	
	<i>Vladimíra Fejfarová, Peter Novodvorský, Petr Bouček, Helena Vondrová</i>		40.1	Souvislost diabetu a různých typů neurodegenerativních onemocnění	453
35.1	Periferní diabetická neuropatie	406	40.2	Definice a výskyt demence	453
35.2	Autonomní diabetická neuropatie	416	40.3	Etiopatogeneze Alzheimerovy nemoci	454
36	Diabetická makroangiopatie	422	40.4	Diagnostika a diferenciální diagnostika	454
	<i>Terezie Pelikánová, Jiří Válek</i>		40.5	Antidiabetická léčba a riziko demence	455
36.1	Charakteristika aterosklerózy při diabetu	422	40.6	Úpravy antidiabetické léčby u nemocných se zhoršením kognitivních funkcí	457
36.2	Patogeneze	422	41	Syndrom diabetické nohy	460
36.3	Klinické projevy	424		<i>Alexandra Jirkovská, Vladimíra Fejfarová</i>	
36.4	Prevence a léčba makroangiopatií	424	41.1	Etiologie a patogeneze	460
37	Ischemická choroba srdeční	425	41.2	Klasifikace syndromu diabetické nohy	465
	<i>Vladimír Staněk</i>		41.3	Vyšetřovací metody u syndromu diabetické nohy	466
37.1	Diabetes, ateroskleróza a ischemická choroba srdeční	425	41.4	Terapie syndromu diabetické nohy	470
37.2	Patofyziologie	426	41.5	Terapie ischemie dolních končetin	475
37.3	Klinický obraz	426	41.6	Terapie neuropatických edémů	476
37.4	Primární prevence ICHS u diabetiků	438	41.7	Chirurgické zákroky na dolních končetinách a amputace	476
37.5	Srdeční selhání u diabetu	439			

41.8	Terapie Charcotovy neuropatické osteoartropatie	477	46	Osteoporóza a diabetes	514
41.9	Akutní syndrom diabetické nohy	477		<i>Petr Broulík, Karel Kočí</i>	
41.10	Prevence syndromu diabetické nohy	479	46.1	Fyziologie kostní přestavby	514
41.11	Organizace péče o diabetickou nohu	479	46.2	Diabetes mellitus a kostní metabolismus	516
42	Diabetes a gastrointestinální onemocnění	481	46.3	Klinické projevy osteoporózy.....	518
	<i>Jan Martínek, Kristína Ottavová, Eva Evinová</i>		46.4	Diagnostika a vyšetřovací metody	518
42.1	Zácpa	481	46.5	Léčba osteoporózy u diabetu.....	520
42.2	Diabetická gastroparéza.....	484	46.6	Identifikace nemocných s DM s vysokým rizikem zlomenin	521
42.3	Diabetická gastropatie s urychlenou evakuací žaludku	488	47	Kožní onemocnění a diabetes	522
42.4	Celiakie.....	488		<i>Jana Třešňák Hercogová</i>	
42.5	Diabetes a játra	489	47.1	Patofyziologie účinku diabetu na kůži	522
43	Diabetes při chorobách exokrinního pankreatu	491	47.2	Histopatologické změny v kůži	522
	<i>František Saudek, Vladimír Bartoš, Peter Girman</i>		47.3	Klinický obraz a terapie kožních onemocnění při diabetu.....	523
43.1	Diagnostická kritéria.....	491	48	Obstrukční spánková apnoe a diabetes ...	527
43.2	Prevalence pankreatogenního diabetu.....	492		<i>Karel Šonka</i>	
43.3	Příčiny a klinický obraz.....	492	48.1	Definice a diagnostická kritéria	527
43.4	Výskyt vaskulárních komplikací.....	494	48.2	Prevalence	528
43.5	Léčba	494	48.3	Etiologie a patogeneze.....	528
43.6	Prevence.....	494	48.4	Anamnéza a fyzikální vyšetření při podezření na obstrukční spánkovou apnoei.....	529
44	Steatotická nemoc jater při metabolické dysfunkci	495	48.5	Pomocné vyšetřovací metody při podezření na obstrukční spánkovou apnoei	529
	<i>Irena Míková, Pavel Trunečka</i>		48.6	Léčba	530
44.1	Definice onemocnění a změny názvosloví.....	495	48.7	Obstrukční spánková apnoe a diabetes	531
44.2	Epidemiologie.....	496			
44.3	Patofyziologie	497			
44.4	Genetické příčiny vzniku MASLD/MASH	498			
44.5	Klinický obraz	498			
44.6	Neinvazivní diagnostika	498			
44.7	Histologie MASLD/MASH	500			
44.8	Screening.....	500			
44.9	Terapie	502			
44.10	Konečné stadium MASH cirhózy a transplantace jater.....	505			
44.11	Rekurence MASLD po transplantaci jater.....	505			
45	Muskuloskeletální manifestace diabetu ..	507			
	<i>Mária Filková</i>				

VI. SPECIÁLNÍ PROBLÉMY DIABETU

49	Infekce	534
	<i>František Saudek</i>	
49.1	Faktory predisponující k infekci	534
49.2	Zdroje infekcí	535
50	Očkování a diabetes	540
	<i>Petr Smejkal</i>	
51	Diabetes a nádory	545
	<i>Milan Kvapil</i>	
51.1	Epidemiologie	545
51.2	Etiologie, patogeneze	545
51.3	Klinický obraz	546
51.4	Diagnostika	547
51.5	Depistáž	547

51.6	Prevence nádorů u diabetiků	547	57 Péče o chrup a ústní dutinu u diabetiků ..	579
51.7	Léčba diabetu u onkologických nemocných	547	<i>Vladimír Ščigel</i>	
52	Diabetes a těhotenství	548	57.1 Místní projevy a komplikace diabetu	
	<i>Hana Krejčí, Kateřina Anderlová</i>		v ústní dutině	579
52.1	Rizika diabetu pro matku a plod	548	57.2 Systémové projevy a komplikace diabetu	
52.2	Pregestační diabetes mellitus	549	ovlivňující ošetření chrupu	584
52.3	Gestační diabetes mellitus	552	57.3 Diabetici v transplantačním programu	585
53	Příprava diabetika k chirurgickému výkonu	555	57.4 Souhrn léčebných opatření	587
	<i>Miloš Mráz</i>		58 Diabetes a endokrinopatie	590
53.1	Patofyziologické změny při operaci	555	<i>Jana Brunová</i>	
53.2	Předoperační a perioperační opatření	555	58.1 Endokrinní choroby s diabetogenním účinkem ..	590
53.3	Pooperační péče	558	58.2 Endokrinopatie sdružené s diabetem	603
53.4	Zvláštní péče při orgánových komplikacích diabetu	559	58.3 Účinek diabetu na endokrinní funkce	610
54	Péče o hospitalizovaného nemocného s diabetem	560	58.4 Endokrinní příčiny hypoglykemií (kromě inzulinomu)	613
	<i>Miloš Mráz, Barbora Hagerf</i>		59 Štítná žláza a diabetes	615
54.1	Úvod, etiologie a epidemiologie	560	<i>Jana Brunová</i>	
54.2	Cílové glykemie za hospitalizace	561	59.1 Výskyt onemocnění štítné žlázy	
54.3	Měření glykemie za hospitalizace	561	v populaci a u pacientů s diabetem	615
54.4	Léčba diabetu za hospitalizace	562	59.2 Vliv tyreoidálních hormonů na glukózový metabolismus a B buňky pankreatu	617
54.5	Komplikace léčby hospitalizačního diabetu a hyperglykemie	564	59.3 Ovlivnění tyreoidální funkce diabetem	624
54.6	Přechod k ambulantní léčbě	564	59.4 Diabetes a uzlová přestavba štítné žlázy	624
55	Enterální a parenterální výživa u diabetiků	566	59.5 Imunologické mechanismy vedoucí ke společnému výskytu tyreopatií a onemocnění diabetes mellitus	626
	<i>Zdeněk Rušavý</i>		59.6 Vliv antidiabetické léčby na štítnou žlázu	626
55.1	Hodnocení stavu výživy	566	59.7 Gestační diabetes mellitus a poruchy tyreoidální funkce	627
55.2	Nutriční intervence při podvýživě	568	60 Zvláštnosti v péči o dětské diabetiky	629
55.3	Enterální výživa	568	<i>Jaroslav Škvor</i>	
55.4	Enterální výživa a sipping u diabetiků	570	60.1 Definice, epidemiologie, klasifikace a screening diabetes mellitus v dětství a dospívání	629
55.5	Parenterální výživa	571	60.2 Léčba inzulinem	630
55.6	Parenterální výživa u diabetiků	573	60.3 Cíle monitoringu	631
56	Transplantace u diabetiků	575	60.4 Hypoglykemie	631
	<i>František Saudek, Peter Girman</i>		60.5 Tělesná aktivita	632
56.1	Transplantace ledvin	575	60.6 Výživa	632
56.2	Transplantace pankreatu a Langerhansových ostrůvků	576	60.7 Diabetická ketoacidóza a hyperglykemický hyperosmolární stav	632
56.3	Transplantace izolovaných Langerhansových ostrůvků	577	60.8 Zvládnutí nemoci v domácích podmínkách	633
56.4	Imunosupresivní léčba	578	60.9 Technologie u dětí: monitoring glukózy	637

60.10	Technologie u dětí: podávání inzulínu	637	62.3	Psychopatologické stavy	667
60.11	Diabetes u dětí do šesti let věku	638	62.4	Léčebné možnosti	671
60.12	Diabetes v dospívání	641	63	Poruchy sexuálních funkcí u diabetiků ...	675
60.13	Diabetes 2. typu u dětí a dospívajících	643		<i>Michal Dubský, Luděk Daneš</i>	
60.14	Mikrovaskulární a makrovaskulární diabetické komplikace	644	63.1	Sexuální dysfunkce u mužů	675
60.15	Screening monogenního diabetu	645	63.2	Sexuální dysfunkce u žen	678
60.16	Ambulantní péče	645	64	Onemocnění sluchového a rovnovážného ústrojí	680
61	Diabetes ve stáří	647		<i>Petr Lukeš, Veronika Bandúrová</i>	
	<i>Terezie Pelikánová, Iva Holmerová</i>		64.1	Poruchy sluchu	680
61.1	Screening a diagnostika diabetu	647	64.2	Poruchy rovnováhy	681
61.2	Faktory ovlivňující způsob léčby	648	65	Sociální a posudkové aspekty léčby diabetu	683
61.3	Cíle léčby	657		<i>Zdeňka Vítková, Terezie Pelikánová</i>	
61.4	Léčba hyperglykemie	657	65.1	Pracovní zařazení	683
61.5	Další léčebná opatření	660	65.2	Invalidita – zákon č. 155/1995 Sb. ve znění zákona č. 321/2023 Sb.	684
61.6	Deintenzifikace léčby	660	65.3	Průkaz osoby se zdravotním postižením	685
62	Psychosociální problémy a psychopatologické stavy u pacientů s diabetem	662	65.4	Příspěvek na zvláštní pomůcku (zákon č. 329/2011 Sb. ve znění pozdějších předpisů) ..	686
	<i>Tamara Hrachovinová, Alexandra Jirkovská, Terezie Pelikánová, Pavel Mohr</i>		65.5	Sociální služby	687
62.1	Psychosociální rizikové faktory v etiologii diabetu	662	66	Řízení motorových vozidel	689
62.2	Dopad diabetu a jeho komplikací na psychiku nemocného a každodenní život s diabetem – psychologické aspekty	663		<i>Terezie Pelikánová</i>	
				Přehled použitých zkratk	692
				Rejstřík	698